

Azərbaycan Respublikası
Müəllif Hüquqları Agentliyi
sədrinin 2014-cü il 10 aprel
tarixli 24 a nömrəli əmri ilə
təsdiq edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Müəllif Hüquqları Agentliyinin STRATEJİ PLANI

MÜNDƏRİCAT

Giriş.....	2
“Missiya” bölməsi.....	4
“Gələcəyə baxış” bölməsi.....	5
“Əsas dəyərlər” bölməsi.....	7
“Strateji təhlil” bölməsi.....	7
“SWOT” təhlili.....	10
“Əsas hədəf və məqsədlər” bölməsi	11

Giriş sözü

Müəllif Hüquqları Agentliyinin sədri cənab Kamran İmanov

Azərbaycanın müstəqillik illərində əldə etdiyi həqiqətən də böyük, hətta deyərdim, misilsiz nailiyyətləri ölkə rəhbərliyinin düşünülmüş uzaqgörən siyasətinin nəticəsidir. Diyarımızın bütün sahələrdə sürətlə dəyişən həyatı - iqtisadiyyatımızın əzəmətli addımları, elmi-tutumlu sənayenin yaradılması, mədəniyyət gündəliyinin rəngarəngliyi, müasir urbanistika prinsiplərinə uyğun şəhərsalma üslubunun təntənəsi, aqrar siyasətin yeni əsaslarla qurulması, gündən-günə təkmilləşən əhaliyə xidmət sahəsi, nəticə etibarı ilə, insanlarımızın rifahının yaxşılaşması və cəmiyyətdə hökm sürən ruh yüksəkliyi – quruculuq strategiyasının zəfəridir.

Bu sözləri böyük iftixar və fərəhlə, yurdumuzun parlaq gələcəyinə heç bir şübhə etmədən deyirəm. Bu inamı ilhamlandıran Ulu Öndər Heydər Əliyevin «Müasir Azərbaycan» adlı əsəri, müstəqil dövlətimizin memarı və qurucusunun öncəgörmə dühasıdır.

Son 10 ildən artıq müddətdə isə Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin möhkəmlənməsinin ən mühüm zəmini Ulu Öndərin varisi Prezident İlham Əliyevin təfəkkürü, düşüncə tərzinin müstəqilliyi, kreativliyi və gələcəyə yönəldilməsidir.

Dövlət başçımızın bu əsaslarla yaşamasının nəticəsidir ki, Azərbaycan dünyaya öz davamlı inkişaf modelini - «Azərbaycan modeli»ni - nümayiş etdirir. Həmin model xarakterizə etdikdə, Prezident İlham Əliyevin dərin, çoxşaxəli və, bununla yanaşı, sadə-lakonik səciyyəli çıxış və nitqləri, müsahibələri və istifadə etdiyi ifadələr xüsusi maraq doğurur. «İqtisadi inkişaf», «neft asılılığının aradan qaldırılması», «stabilitet», «qeyri-neft sektorunun inkişafı», «çoxşaxəli iqtisadiyyat», «diversifikasiya», «informasiya-kommunikasiya sektorunun inkişafı», «innovasiyalar», «insan kapitalı», «sosial yönümlü», «multikulturalizm», «tolerantlıq» ifadələri ölkənin müasir inkişaf gündəliyini tam aşkarlayır.

İqtisadi potensial baxımından Azərbaycan regionun lider ölkəsidir, Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatında onun payı 80%-dən artıqdır. Qısaca desək, Azərbaycan dayanıqlı iqtisadiyyata malik olan dövlətə çevrilib. Bunun zəminini ölkədə bərqərar olmuş stabilitet, siyasi plüralizm, dini dözümlülük, sürətli iqtisadi inkişaf, yaradıcılıqda innovativlik, quruculuqda modernləşmə, mədəni siyasətdə - müxtəliflik, rəngarənglik, yenilikçilik və adət-ənənəyə sadıqlıyın vəhdəti təşkil edir.

Məhz bu şəraitdə Azərbaycan Respublikası Müəllif Hüquqları Agentliyi 20 illik fəaliyyətini artıq geridə qoyur. Keçmiş dövr ərzində ardıcıl davam etdirilən sistemli yanaşma sayəsində təşkilat tam strukturlaşmış, fəaliyyət dairəsinin qanunla idarə olunmasını təmin edən müasir tələblərə uyğun təsirli hüquqi baza

formalaşdırmış, müəllif-hüquq münasibətlərinin effektiv və şəffaf tənzimlənmə mexanizmini qurmuşdur.

Siyasəti innovativ əsasda qurmaq, idarəetmədə yenilikçiliyə üstünlük vermək, modernləşməni adi vərdiş halına salmaq dövlətin müasir tələbləri olaraq, o cümlədən bizim təşkilatın da pozitiv meyarlar üzərində transformasiyasını sürətləndirir, qarşımızda yeni istiqamətlər açır, hədəf və prioritetlər müəyyənləşdirir.

Bu mənada, yeni əqli mülkiyyət obyektlərinin yaradılması və onlardan səmərəli istifadənin stimullaşdırılması, beynəlxalq əməkdaşlıqda ölkəmizin bərabər hüquqlu və etibarlı tərəfdaş kimi qəbul olunması, sahənin modernləşdirilmiş infrastrukturunun, daha mükəmməl normativ hüquqi bazasının yaradılması, hüquqların təminatının və informasiya mübadiləsinin gücləndirilməsi yaxın dövr üçün Agentliyin əsas vəzifələrindən sayılır.

İqtisadiyyatın yenilikçiliyini və sərmayələrin qorunmasını dəstəkləyən, kreativliyi stimullaşdıran və rəqabət üstünlüyünü yaradan əqli mülkiyyət, müəlliflik hüququ sisteminin effektivliyi tarixi zəmanənin tələbi olaraq, cəmiyyətlərin qloballaşan dünyada mövqeyini, statusunu, müasirliyə uyğunluğunu müəyyən edən əsas faktorlardan biri kimi artıq əyan olunur.

Ulu Öndər Heydər Əliyev yaradıcısı olduğu Azərbaycanın müəllif-hüquq sistemi Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi altında dinamik inkişafını davam etdirərək, yeni yanaşmalarla zənginləşmiş, müasir tələblər əsasında beynəlxalq standartlara uyğunlaşmışdır.

Siyasi rəhbərliyin iradəsi və fəaliyyəti nəticəsində geniş beynəlxalq əlaqələr qurmuş Azərbaycan 1995-ci ildə Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatına (ÜƏMT) üzv olmuş, sonrakı illərdə müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar sahəsində bütün beynəlxalq konvensiya və müqavilələrə qoşularaq, bu sahədə fəal mübadilə edir.

Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasətinin nəticəsidir ki, 2010-cu ildə dünyanın əksər dövlətlərinin nümayəndələrinin iştirak etdiyi ÜƏMT-nin əqli mülkiyyət avtoritetlərinin II Qlobal Simpoziumunda MDB ölkələrindən ilk dəfə olaraq Azərbaycanın müəllif-hüquq sisteminin təcrübəsi və nailiyyətləri barədə xüsusi məruzə edilmiş, 2012-ci ildə Bakıda İnternetin İdarəçiliyi üzrə Qlobal Beynəlxalq Forumda Şərqi Avropa ölkələrinin təmsilçisi kimi Azərbaycan nümayəndəsinin müəlliflik hüququ və İnternet mövzusunda prezentasiyanın təqdimatı olmuşdur.

Dövlət rəhbərliyinin qayğı və dəstəyi sayəsində analoqu olmayan «Əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı və piratçılığa qarşı mübarizə haqqında» Qanun məhz Azərbaycanda qəbul edilmiş, ölkəmiz ABŞ Hökumətinin müəllif hüquqlarını pozan dövlətlər siyahısından çıxarılmış, Müəllif Hüquqları Agentliyinin tərkibində yaradılmış «Əqli Mülkiyyət Hüquqlarının Təminatı Mərkəzi» ÜƏMT-nin Akademiyası tərkibində fəaliyyətə başlamış, rəqəmli hüquqların idarə edilməsi sistemi və elektron xidmətlər yaradılmış, müəlliflik

hüququ və digər əqli mülkiyyət hüquqları dövlətin prioritet istiqaməti kimi qəbul edilmişdir.

Bu səriştəni beynəlxalq qurumlar da layiqli qiymətləndirirlər: ÜƏMT və Avropa İttifaqının mütəxəssislərinin rəyinə görə, bu gün Azərbaycan MDB və Şərqi Avropa məkanında əqli mülkiyyət üzrə təkmlill milli idarəetmə sisteminə və zəngin qanunvericilik bazasına malik olan ölkələrdən biridir.

Dünya İqtisadi Forumunun rəqabət qabiliyyətliliyi ilə bağılı müvafiq Hesabatlarında da bu nailiyyətlər öz əksini tapıb: 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013 Hesabatlarına əsasən, Azərbaycan əqli mülkiyyət sahəsində Cənubi Qafqazda ən qabaqcıl dövlət kimi təqdim olunub. Sonuncu, 2013-2014-cü illərin Hesabatında isə, Azərbaycan təsisatları MDB məkanında əqli mülkiyyətin qorunmasında şərhəz lider mövqeyindədir: ölkəmiz 69-cu yeri tutaraq, Qazaxıstanı - 4, Rusiyanı - 44, Ukraynanı - 64 pillə üstələmişdir.

Bu qiymətlənmənin daha bir təzahürü kimi, onu da qeyd edək ki, ÜƏMT üzv-dövlətlərinin Baş Assambleyasının 51-ci toplantısında Müəllif Hüquqları Agentliyinin sədri iki il müddətinə ÜƏMT-nin Müəllif Hüququna dair Müqaviləsinin Assambleyasının sədri seçilmişdir.

Bütün bunları nəzərə alaraq, Müəllif Hüquqları Agentliyi gələcəyə nikbin ruhla yanaşır və fəaliyyətinin növbəti tarixi pilləsini artıq sistemləşdirilmiş bünövrə üzərində daha təkmlill quracağına inamlıdır.

Missiya

Müəllif Hüquqları Agentliyi öz missiyasını:

- əqli mülkiyyətin effektiv qorunma sisteminin təmin olunmasında, bununla müəlliflərin fəaliyyətini stimullaşdıraraq, yaradıcılıqlarında innovativ üsulları tətbiq etməklə kreativ iqtisadiyyatın ümumi sosial-iqtisadi yüksəlişdə yerini genişləndirməsində;

- qeyri-maddi mədəni irsin ayrı-ayrı komponentlərinin (ənənəvi mədəni nümunələr, ənənəvi biliklər) qorunub saxlanması, hüquqi qorunması və səmərəli idarə edilməsində, qeyri-qanuni mənimsənilməsinin qarşısının alınmasında, və bu məqsədlə:

a) əsərlərin, ifaların, fonoqramların, televiziya verlişlərinin, məlumat toplularının və digər müəllif-hüquq obyektlərinin qorunmasında;

b) ictimai varidatada aid edilmiş bütün mədəni sərvətlərin elementlərinin əksəriyyətinin rəqəmli kontentə keçirilməsində;

c) rəqəmləşdirilmiş mədəni irsin multimedia məlumat bazalarının yaradılmasında;

d) beynəlxalq mübadilənin fəallaşmasında görür.

Müəllif Hüquqları Agentliyi öz missiyasının əsas tərkib hissələrindən birini də əqli mülkiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılmasında görür. Bu aspektdə piratçılığa və saxtəmalçılığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi ən mühüm məsələlərdən biridir.

Xüsusi ilə qeyd edilir ki, dövlət orqanı olaraq, Müəllif Hüquqları Agentliyi missiyasını həyata keçirərkən, fəaliyyətini müvafiq siyasəti reallaşdırmaq məqsədilə qurur, bu yöndə konseptual yanaşma və əsaslı proqnostika əsasında müəllif-hüquq münasibətləri sahəsinə aid inkişaf proqramlarının hazırlanmasını və icra edilməsini öz əsas vəzifəsi bilir.

Gələcəyə baxış

İntellektual mülkiyyət, xüsusilə də müəlliflik hüququ sisteminin Azərbaycanda pozitiv əsaslar üzərində formalaşması və uğurla inkişaf etməsi perspektiv mənzərəni daha da aydınlaşdırır, qalxacaq məsələlərin araşdırılmasını və həll olunmasını asanlaşdırır, nail olunmuş üstünlükləri və bacarıqları – operativliyi, çevikliyi, peşəkarlığı, təsirli inzibatçılığı və səmərəli idarəetməni – müsbət yönümdə realizə etmək imkanlarını genişləndirir.

Xüsusilə qeyd edirik ki, Müəllif Hüquqları Agentliyinin gündəmindən doğan təşkilatın yaxın gələcək durumu Azərbaycan Respublikasının rəhbərliyinin müəyyən etdiyi ölkənin strateji inkişafı çərçivəsində və onun tərkib hissəsi kimi formalaşdırılır. Bu mənada dövlət başçısının göstərdiyi qayğı və dəstək sayəsində müəlliflik hüququ və digər əqli mülkiyyət hüquqları prioritet istiqamət kimi qəbul etmiş “Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasının əhəmiyyəti əvəzsizdir. Sənədə müəllif-hüquq məsələləri və qeyri-maddi mədəni irsin qorunması üzrə 8 bənd daxil edilmiş və onların icrası zəruri sayılmışdır.

Konsepsiyanın müddəalarını rəhbər tutaraq, Agentlik rəqəmli mühitdə hüquqların idarə edilməsini təşkil etmək məqsədi ilə artıq üç normativ-hüquqi sənəd (“Rəqəmli şəbəkədə yayım təşkilatlarının hüquqlarının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsi; “Müəlliflik hüququ, əlaqəli hüquqlar və digər oxşar əqli mülkiyyət hüquqları obyektlərinin elektron ticarətinin tənzimlənməsi qaydaları haqqında” və “Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlara əsaslanan istehsalın (kreativ sənayenin) iqtisadiyyatda payının hesablanması və əqli mülkiyyət aktivlərinin qiymətlənməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərar layihələri) hazırlayıb və müvafiq qaydada təqdim edib.

Eyni ilə, hüquqların təminatına aid görülən işlər çərçivəsində “Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqların pozulması ilə əlaqədar iddianın məbləğinin müəyyən edilməsi qaydaları haqqında”, “Əlaqəli hüquqların obyektlərindən istifadəyə görə minimum tariflər haqqında” və “Əsərlərin dövlət varidatı elan edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar layihələri hazırlanmışdır.

Görülən ən mühüm tədbirlər sırasında qeyri-maddi mədəni irsin qorunması, rəqəmləşdirilməsi və kənardan mənimsənilmələrə qarşı çıxan mexanizmlərin yaradılmasıdır. Bununla əlaqədar, “Azərbaycanın qeyri-maddi mədəni irs nümunələrinin hüquqi qorunması, qeydiyyatı və dövlət Reyestrinin aparılması

Qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar layihəsi hazırlanmışdır.

İnkişaf Konsepsiyasının icrası ilə bağlı cari və növbəti illərdə Agentlik tərəfindən hazırlanacaq sənədlərin əksəriyyəti “rəqəmli hüquqlar”la bağlıdır. Bunlar “Əmlak hüquqlarını kollektiv əsasda idarə edən ictimai birliklər haqqında” Qanun layihəsi, “Müəlliflik hüququ və digər oxşar əqli mülkiyyət hüquqlarına dair” və “ÜDM-da müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlara əsaslanan kreativ sənayenin rolunun artırılmasına dair” (2014-2017-ci illər) Dövlət Proqramlarının layihələridir.

Bunlarla yanaşı, “Müəllif-hüquq lisenziyaları ilə təmin olunan açıq təhsil resurslarının yaradılmasına dair” Konsepsiya və “Rəqəmli hüquqların idarə edilməsi üzrə “on-line” lisenziyalaşmaya və “one-stop-shops” formatında xidmətlərin göstərilməsinə dair” tədbirlər də çox vacib, müasir təhsil və informasiya texnologiyaları ilə bağlı vəzifələr çərçivəsində icra olunurlar.

Konsepsiyanın Agentlik üçün xüsusi məna kəsb edən müddələrdən biridə piraçılıq və kontrafaksiya da daxil olmaqla əqli mülkiyyət hüquqlarının pozulmasına qarşı səmərəli tədbirlərin görülməsinin qeyd olunmasıdır.

Sənədin “Mədəni irsin qorunması və səmərəli idarə edilməsi” bölməsində isə Agentliyin fəaliyyəti və yaxın gələcəyi üçün mühüm olan daha bir neçə vəzifəsi göstərilib: qeyri-maddi mədəni irsin tərkib hissələrinin qorunub saxlanması, bu sahədə qanunsuz mənimsənilmələrin və əsassız itkilərin qarşısının alınması, folklor nümunələrinin və ənənəvi biliklərin YUNESKO-nun xüsusi qorunma siyahısına daxil edilməsi üçün əlavə tədbirlər həyata keçirilməsi, milli qanunvericiliyin kompleks şəkildə təkmilləşdirilməsi, müəlliflik hüququnun və əlaqəli hüquqların qorunması, beynəlxalq normativ hüquqi bazanın tətbiqi və onun inkişafında iştirak, Azərbaycana məxsus mədəni sərvətlərin, mədəni irs və digər əqli mülkiyyət nümunələrinin mərkəzləşmiş şəkildə rəqəmləşdirilməsi, mühafizəsi, hüquqi qorunması və beynəlxalq təşkilatlarla, həmçinin xarici dövlətlərin aidiyyəti qurumları ilə mübadilənin təmin olunması.

Yuxarıda göstərilənlərlə əlaqədar, vurğulayırıq ki, Azərbaycanın milli-mənəvi və mədəni irsinin qorunması, İP sahəsinin inkişaf etməsinə dəstək verilməsi, müəlliflərin hüquqlarını təmin etməklə intellektual yaradıcılığa və nəticə etibarlı ilə iqtisadi inkişafa təkan verməsi, eyni ilə informasiya cəmiyyətinin inkişafı üçün əqli mülkiyyət potensialından geniş istifadə olunması sisteminin yaradılması, informasiya cəmiyyətinin tələbləri baxımından IT-IP-nin əlaqələrini daha da sıx edərək, əqli mülkiyyətin rolunu artırmaqla elektron ticarətin canlandırması, rəqəmli şəbəkələrdə əmlak hüquqlarının idarə olunmasını təşkil edərək, zəruri amillərin formalaşdırılması, formalaşan əqli mülkiyyət mədəniyyətinin rüşeymlərini silsilə tədbirlər vasitəsilə yetişdirərək, cəmiyyətin ümumi mədəniyyət sistemində geniş axına çevirməklə piraçılığa və saxtamalçılığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi Müəllif Hüquqları Agentliyinin gələcəyə investisiya töhfələrindən olacaq.

Əsas dəyərlər

Müəllif Hüquqları Agentliyi dövlət tərəfindən müəyyən olunmuş qaydalara və üzərinə götürdüyü missiyaya uyğun olaraq, fəaliyyətini tarixin süzgəcindən keçmiş milli-mənəvi dəyərlər, əxlaqi sütuna söykənən adət-ənənə, xalqa və torpağa bağlılıq, məhəbbət və qulluq, dövlətə sədaqət kimi fəzilətlərin (amillərin) qırılmaz vəhdətini təşkil edən sistemli əqidə əsasında qurur.

Bu əqidənin praktiki ifadəsi özünü dövlət və hökumət orqanlarının siyasətinə və direktivlərinə loyallıqda, əməkdaşların öz peşəkarlıq səviyyələrini daim yüksəltməsində və təkmilləşdirməsində, cavabdehlik hissini aşılmasında tapır.

Eyni ilə, bu hər bir məsələnin araşdırılması və həlli üçün şəffaf şərait və qərəzsiz, obyektiv yanaşmanı zəruri edir. Biz dərk edirik ki, xidməti vəzifələri məhz bu əsaslarda icra etmək ictimai etimad doğurur, cəmiyyətdə və vətəndaşlarda rəğbət hissi ilə qarşılır və nəticə etibarlı ilə Müəllif Hüquqları Agentliyinin fəaliyyətinin qanunilik, tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq üzərində qurulduğunu aşkar edir.

Bizim əsas dəyərlər:

- Loyallıq – dövlət və hökumət orqanlarının ümumi, o cümlədən əqli mülkiyyət hüquqları sahəsinə aid, siyasətinə dərk olunmuş ehtiram, hörmət və birmənalı icraçılıq təbəçiliyi;
- Sədaqət – fəaliyyətdə dövlətin və xalqın maraqlarını hər şeydən üstün tutmaq;
- Peşəkarlıq – xidmətləri daim yeniləşən savad, bilik və bacarıqla yerinə yetirmək;
- Qərəzsizlik – üzərimizə qoyulan işləri obyektivlik, səmimilik və hörmət şəraitində icra etmək;
- Cavabdehlik – dövlət, cəmiyyət, insanlar və təşkilatımız qarşısında olan öhdəliklərimizi dərk edərək, layiqincə yerinə yetirmək;
- İnnovativlik – xidməti vəzifələri yerinə yetirərkən müasir elmi-texniki nailiyyətlərdən yararlanaraq qarşıda duran məsələləri qabaqlamaq;
- Kreativlik – tapşırılan işə və vəzifə səlahiyyətlərinə oturuşmuş “mühafizəkar” icraçılıq intizamını əsas tutaraq, yeni nəzərlə baxmaq qabiliyyəti formalaşdırmaq, adi görünəndə qeyri-adiliyi sezmək və onun səmərəlilik dəyərini müəyyən edərək, praktikada istifadə etmək.

Strateji təhlil

Əqli mülkiyyət müasir dövrdə sürətlə inkişaf edərək, əqli fəaliyyətin stimullaşdırılmasında, investisiyaların yaradıcılığa və yenilikçiliyə cəlb edilməsində və intellektual əmək məhsullarının yayılmasında ən vacib amilə çevrilmişdir.

Bunun başlıca səbəbi əqli mülkiyyət sistemində cəmləşən potensialın müxtəlif növ dəyərlərin yaradılmasında, ölkələrin iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsində, insanların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasında və informasiya cəmiyyətinin formalaşmasında güclü alət kimi çıxış etməsindədir.

Azərbaycan Respublikasında əqli mülkiyyət sisteminin inkişafı strateji hədəf kimi qəbul edilmiş, bu sahədə ardıcıl qərarlar qəbul olunur və tədbirlər həyata keçirilir. Bu baxımdan ölkənin yaxın gələcək üçün strategiyasını müəyyən edən “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Konsepsiyadan, Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının qərar və tövsiyələrindən, dünyanın tanınmış ekspertlərinin təhlil və rəylərindən və müəllif-hüquq münasibətlərinin obyektiv inkişaf tələbatından irəli gələrək, Müəllif Hüquqları Agentliyi strategiyasını əqli fəaliyyətin həvəsləndirilməsi, innovasiya və yaradıcılığa investisiya qoyuluşu üçün əlverişli şəraitin yaradılması və əqli mülkiyyətə əsaslanan kreativ iqtisadiyyatın davamlı inkişafı, onun payının ölkənin ÜDM-ndə artırılması müstəvisində müəyyənləşdirir.

Bununla bərabər, müasir əqli mülkiyyət hüquqlarının qorunması başlıca məqsəd kimi durur. Bu mənada mədəniyyət və bilik, daha geniş mənada, - mədəni irsin qorunub saxlanması, yayılması və zənginləşdirilməsi ən mühüm işlərdəndir.

Müəllif Hüquqları Agentliyinin fəaliyyətinin daha da fəali xarakter qəbul etməsi və işini daha təkmil yanaşmalar üzərində qurması üçün başlıca amillərdən biri müəlliflik hüququ və digər əqli mülkiyyət hüquqları sahəsində dövlət tərəfindən təsirli tədbirlər görülməsi, o cümlədən kütləvi-hüquqi üsulların tətbiqi, hüquqların təminatında mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Bununla əlaqədar ilk növbədə piratçılığa qarşı mübarizəyə aid xüsusi proqramların işlənilib hazırlanması, aidiyyəti dövlət orqanlarının fəaliyyətinin koordinasiya edilməsi, hüquq tətbiqetmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi tələb olunur. Həmin tədbirlər sırasında hazırda əqli mülkiyyət məhsulları bazarında piratçılığın səviyyəsinin müəyyən edilməsi və onun iqtisadi təsirinin təhlil olunması, habelə piratçılığın vurduğu zərərin hesablanması metodikasının yaradılması üzrə aparılan tədqiqatlar əsasında müvafiq sənədlər üzərində iş davam etdirilir.

Bu ruhda, ümumən əqli mülkiyyət məhsulları bazarının monitorinqinin aparılması, hüquq pozuntularının sistemləşdirilməsi, nəticələrə dair məlumat bazasının yaradılması və aidiyyəti orqanlara çatdırılması müəlliflərin və digər hüquq sahiblərinin maraqlarının və hüquqlarının müdafiəsi baxımından zəruridir.

Müasir dövrdə əqli mülkiyyət sahəsinin genişlənməsinin çox vacib aspektlərdən biri də ənənəvi biliklərin və mədəni nümunələrin (folklorun) qorunub saxlanmasıdır. Kommunikasiya texnologiyaları sahəsində tərəqqi və iqtisadiyyatın qloballaşması bu dəyərlərin yaradıcısı olan xalqların əsassız itkilərə məruz qalmasını və həmin nümunələrin qeyri-qanuni mənimsənilməsinə

qarşı mübarizədə onların zəifliyini üzə çıxarmışdır. Bununla əlaqədar bu töhfənin bəşəri incilər sırasında nəinki tanınması, eyni zamanda hüquqi qorunması zərurəti yaranmışdır. Bu gün Azərbaycan Respublikasının dinamik inkişafı və beynəlxalq sistemə fəal inteqrasiyası əqli mülkiyyət sisteminin daim təkmilləşdirilməsini, ölkəmizdə informasiya cəmiyyətinin və biliklərə əsaslanan iqtisadiyyatın formalaşdırılmasında əqli yaradıcılıq məhsullarından istifadənin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasını, bütövlükdə mədəni, sosial və iqtisadi inkişafda əqli mülkiyyət sisteminin rolunun daha da artırılmasını zəruri etmişdir.

Agentliyinin yaxın müddət üçün fəaliyyət planı müasir tələblər çərçivəsində yeni əqli mülkiyyət obyektlərinin yaradılması və onlardan səmərəli istifadənin stimullaşdırılmasına təkan verəcəkdir, eyni ilə beynəlxalq əməkdaşlıqda ölkəmizin bərabərhüquqlu və etibarlı tərəfdaş kimi qəbul olunmasını, sahənin modernləşdirilmiş infrastrukturunun, daha mükəmməl normativ hüquqi bazasının yaradılmasının, hüquqların təminatının və informasiya mübadiləsinin məqsəd və prinsiplərini daha aydın müəyyən edəcək.

Müəllif Hüquqları Agentliyinin Strateji Planının “SWOT” (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) təhlili:

Güclü tərəflər	Zəif tərəflər
<ul style="list-style-type: none"> - optimal institusional struktur; - təkmil qanun təminatı sistemi; - qeydiyyat prosesində informasiya texnologiyalarının istifadəsinə imkan verən elektron xidmətlər və E-hökumətin mövcudluğu; - müəllif-hüquq qanunvericiliyinin ölkənin hüquq sistemində uyğunlaşdırmaq səlahiyyəti; - qabaqcıl texnologiyalara malik Əqli Mülkiyyət Hüquqlarının Təminatı Mərkəzinin mövcudluğu; - qabaqcıl ölkələrin müəllif-hüquq təcrübəsinin Azərbaycana şamil edilməsində rolu; - müəllif əsərlərinin “Qeydiyyat elektron-məlumat baza”sının mövcudluğu; - müəlliflərlə qarşılıqlı əlaqələrin intensivliyini və operativliyini təmin edən qaynar xəttin mövcudluğu; - işçi qüvvəsinin peşəkarlıq səviyyəsini yüksəltmək üçün stimullar sisteminin tətbiqi; - ardıcıl və effektiv tematik treninqlərin keçirilməsi. 	<ul style="list-style-type: none"> - dövlət orqanları ilə birgə nəzarət işlərinin həyata keçirilməsində koordinasiyanın zəifliyi; - monitoring və nəzarət sistemlərinin qanəedici olmaması - əhali ilə maarifləndirilmə işlərinin tam qurulmaması; - Agentliyin büdcəsinin az olması; - işçi qüvvəsinin çatışmazlığı.
İmkanlar	Təhdidlər
<ul style="list-style-type: none"> - iqtisadi və siyasi sabillik; - müəllif-hüquq sahəsinə aid beynəlxalq institutların qərarları; - müəllif-hüquq qanunvericiliyinə aid dəyişikliklər və düzəlişlər; - ÜTT üzvlüyünə qəbul; - milli və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq; - müəlliflərin hüquqlarının qorunmasında məhkəmə-vəkillik sisteminin effektivliyi; - müəllif hüquqları sistemində ictimai inamın təsiri; - demokratiyanın ardıcıl inkişaf etməsi; - elmi araşdırmaların müəllif-hüquq sahəsinin genişlənməsinə təsiri. 	<ul style="list-style-type: none"> - iqtisadi və siyasi sabilliyin pozulması; - müəllif hüquqlarının kollektiv idarəetmə təşkilatlarının fəaliyyətinin səmərəli təşkil olunmaması.

Əsas hədəf və məqsədlər

Strateji planın hazırlanmasının başlıca məqsədi Azərbaycanda əqli mülkiyyət hüquqları sahəsinin yaxın 3-4 il üçün inkişaf perspektivini aydın təsvir etmək, görülməli işlərin qrafikini tərtib etmək, ona uyğun zəruri icra mexanizmini yaratmaqla əqli mülkiyyət sistemindən istifadə ilə ölkənin tərəqqisinə xidmət etmək, eyni ilə əqli mülkiyyət hüquqları sahəsinin strategiyasının icrasını təmin etməklə müəyyən edilmiş hədəf, məqsəd və fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun layihə və tədbirlər kompleksini planlaşdırmaq, hazırlamaq və həyata keçirməkdir.

Bu yanaşma nöqtəyi-nəzərindən yaxın dövr üçün əqli mülkiyyət sisteminin inkişafı hesabına cəmiyyətin və dövlətin maraqlarının ödənilməsi üçün aşağıdakı hədəfləri mühüm sayırıq:

a) əqli mülkiyyət potensialı hesabına elm və mədəniyyətin inkişafı üçün əlverişli şəraitin təmin edilməsi;

b) əqli mülkiyyətin «biliklərə əsaslanan iqtisadiyyat»ın inkişafının güclü vasitəsinə çevrilməsi və rəqabət qabiliyyətli iqtisadiyyata dəstək verilməsi;

c) informasiya cəmiyyətinin inkişafı üçün əqli mülkiyyətin potensialından geniş istifadə olunması.

Göstərilən hədəflərə nail olmaq yollarını Müəllif Hüquqları Agentliyi yaxın 3-4 il dövrü üçün aşağıdakılarda görür:

- ölkənin yeni beynəlxalq sazişlərdə və dövlətlərarası kooperasiyalarda iştirakının genişləndirilməsi nəzərə alınmaqla əqli mülkiyyət sahəsində hüquqların qorunması, əqli mülkiyyətin müdafiəsinin təminatını inkişaf etmiş ölkələr səviyyəsinə uyğunlaşdırılması, ölkəmizin Cənubi Qafqaz regionunda lider mövqeyini daha da möhkəmləndirilməsi və regional mərkəzə çevrilməsi;

- qanunvericiliyin və normativ hüquqi bazanın daha da zənginləşməsi, pozulmuş hüquqların təmin edilməsində hüququn tətbiqi praktikasının gücləndirilməsi, hüquqpozmalara qarşı müdafiə mexanizminin və kompleks tədbirlərin təkmilləşdirilməsi;

- əqli mülkiyyət sahəsində dövlət siyasətini və müəllif hüquqlarının idarə olunmasını həyata keçirən milli orqanın modernləşdirilməsinin davam etdirilməsi və onun səlahiyyətlərinin inkişafı;

- əqli mülkiyyətin potensialı hesabına biliklər sahəsinin və mədəni irsin daha səmərəli qorunub saxlanması və geniş yayılması;

- yaradıcılığın və əqli fəaliyyət sahəsinin əqli mülkiyyət vasitəsilə həvəsləndirilməsi və yeni əqli fəaliyyət məhsullarının əldə olunmasına əlavə imkanlar və daha əlverişli şəraitin yaradılması;

- informasiya obyektləri və texnologiyalarının müəlliflik hüququnun obyektləri kimi qorunması nəticəsində rəqəmli şəbəkələrdə hüquqların idarə olunmasının təmin edilməsi, elektron ticarətin daha geniş yayılması, informasiya cəmiyyətinin formalaşmasının stimullaşdırılması;

- müəllif hüquqlarının kollektiv idarə olunması şəbəkələrinin inkişaf etdirilməsi və modernləşdirilməsi;

- müəlliflərə və digər hüquq sahiblərinə dövlət yardımının artırılması, cəmiyyətdə əqli mülkiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması, əqli mülkiyyətə hörmətin gücləndirilməsi.

Biz gözləyirik ki, strateji planın ardıcıl reallaşması:

- Azərbaycan Respublikasının əqli mülkiyyət hüquqları sahəsinin Uzunmüddətli İnkişaf Strategiyasının reallaşmasına zəmin yaradacaq;

- Azərbaycanın əqli mülkiyyət hüquqları sahəsində qanunvericilik və normativ hüquqi bazasını daha da zənginləşdirəcək;

- “Biliklərə əsaslanan iqtisadiyyat”da əqli mülkiyyət hüquqlarının rolu daha da artacaq və əqli mülkiyyət iqtisadi inkişafın güclü vasitəsinə çevriləcək;

- İqtisadi fəaliyyət subyektlərində qeyri-maddi əqli mülkiyyət aktivlərinin nisbəti getdikcə daha vacib rol oynayacaq və investisiyaların cəlb olunmasına müsbət təsir göstərəcək;

- Əqli mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsinin təminatına aid yeni mexanizmlər yaradılacaq və bunlar hüquqpozmalara qarşı mübarizədə piratçılığın səviyyəsinin azaldılmasına şərait yaradacaq;

- Əqli mülkiyyət hüquqları sahəsinin idarəetmə sisteminin hüquqi əsasları təkmilləşdiriləcək, bu sahədə fəaliyyət göstərən icra hakimiyyəti orqanının istiqamət sahələri və insan resursları müasir, çevik və təkmil menecment sistemi ilə təmin olunacaq;

- Əqli mülkiyyət sahəsində funksional baza möhkəmləndiriləcək, dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi üçün yeni funksiyaların gücləndirilməsi, liberallaşma, tənzimlənmə, modernləşmə və struktur islahatları aparılması daha məqsədyönlü xarakter qəbul edəcək;

- Əqli mülkiyyət institutunun mədəniyyət və biliklər sahəsinin inkişafına, əqli mülkiyyətin iqtisadi inkişafın güclü vasitəsinə çevrilməsi və informasiya cəmiyyətinin formalaşdırılmasına dəstək verməsi istiqamətlərində konseptual-nəzəri bazanı təkmilləşdiriləcək.